

WOJEWODA WIELKOPOLSKI
PS-II.431.2.2.2020.2.11

Poznań, 30 grudnia 2020 r.

Pan
Mariusz Jopa
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Gnieźnie
Al. Reymonta 9-11
62-200 Gniezno

ZALECENIA POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876), zwanej dalej *ustawą* lub *ustawą o pomocy społecznej*, zespół inspektorów z Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu przeprowadził w trybie zdalnym kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gnieźnie, z siedzibą pod adresem: Al. Reymonta 9-11, 62-200 Gniezno, zwanym dalej *OPS/GOPS* lub *Ośrodkiem*.

Zakres kontroli obejmował prawidłowość przyznawania świadczeń oraz kwalifikacje kadry realizującej zadania pomocy społecznej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gnieźnie, w okresie od 1.01.2019 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Ustaleń kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentów merytorycznych. Dodatkowych wyjaśnień udzielał w trakcie kontroli Kierownik GOPS – p Mariusz Jopa. Szczegółowe ustalenia z kontroli, zawarto w protokole kontroli, podpisanym przez Kierownika GOPS w dniu 17 grudnia 2020 r. bez zastrzeżeń.

W toku kontroli ustalono, co następuje:

I. w zakresie podstaw organizacyjno-formalnych

Gmina Gniezno posiada opracowaną i przyjętą Uchwałą Rady Gminy Gniezno *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Gniezno*, co jest zgodne z art. 16 b ustawy o pomocy społecznej.

W okresie objętym kontrolą, GOPS posiadał przyjęte odpowiednimi uchwałami: statut i regulamin, stanowiące podstawę formalno – prawną działalności Ośrodka. W okresie objętym kontrolą GOPS realizował zadania z zakresu pomocy społecznej, m.in. na podstawie dokumentów określających:

- świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych,
- zasady zwrotu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej,
- zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i zapewnienia schronienia dla osób bezdomnych z terenu Gminy Gniezno.

Stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia:

Gmina Gniezno w okresie objętym kontrolą nie posiadała dokumentu określającego sposób sprawienia pogrzebu przez gminę, co jest niezgodne z zapisami art. 44 ustawy o pomocy społecznej.

II. w zakresie kwalifikacji kadry realizującej zdania z zakresu pomocy społecznej

Kierownik Ośrodka posiada kwalifikacje niezbędne na zajmowanym stanowisku, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 122 ust 1 ustawy o pomocy społecznej.

Dwóch zatrudnionych w GOPS pracowników socjalnych posiada kwalifikacje niezbędne na zajmowanym stanowisku, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Kierownik GOPS oraz jeden z pracowników posiadają właściwe upoważnienia do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, zgodnie z art. 110 ust. 7 i 8 ustawy o pomocy społecznej.

Osoby zatrudnione do wykonywania usług opiekuńczych, posiadają kwalifikacje niezbędne na zajmowanym stanowisku, zgodnie z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych z dnia 15 maja 2018 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 936 ze zm.).

Stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia:

W okresie objętym kontrolą pracę socjalną w środowisku realizowało 2 pracowników posiadających kwalifikacje określone w art. 116 ust. 1 ustawy, w wymiarze 2 etatów, zatem nie został spełniony warunek określony w art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z informacją z Urzędu Gminy Gniezno, liczba mieszkańców gminy, według stanu na dzień 31.12.2019 r., wynosiła 12 179 osób. Przeliczając liczbę pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku przez liczbę mieszkańców z terenu jego działania, ustalono, iż w okresie objętym kontrolą na 1 pracownika socjalnego OPS przypadało średnio 6 090 mieszkańców oraz średnio 69 rodzin (zgodnie z danymi ze sprawozdania MRPiPS-03 za rok 2019), a zatem nie został spełniony wymóg zawarty w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej.

III. w zakresie prawidłowości przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

Ustalona próba badawcza, stanowiąca co najmniej 20% ogólnej liczby osób/rodzin korzystających w okresie objętym kontrolą z danej formy pomocy (jednak nie mniej niż 10 osób/rodzin - w przypadku gdy badany obszar w powyższej wartości nie jest możliwy do skontrolowania, z uwagi na obszerność dokumentacji) i analizie została poddana dokumentacja 50 osób/rodzin, korzystających w okresie objętym kontrolą, z form pomocy realizowanych przez GOPS, zawierająca 155 decyzji administracyjnych.

W zakresie prawidłowości przyznawania świadczeń z pomocy społecznej stwierdzono, iż:

- wszystkie decyzje administracyjne posiadały oznaczenie organu administracji publicznej, oznaczenie strony, rozstrzygnięcie, podstawę prawną, rozstrzygnięcie oraz uzasadnienie prawne,
- w badanym materiale nie stwierdzono przypadków niezasadnego przyznania pomocy,
- odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz pobyt w domu pomocy społecznej naliczano właściwie.

Jednocześnie ocena prawidłowości przyznawania świadczeń i wydawania decyzji w dokumentacji wykazała następujące nieprawidłowości:

- w 3 przypadkach brak wniosku klienta o udzielenie pomocy oraz brak informacji o udzieleniu pomocy z urzędu, co jest niezgodne z zapisami art. 102 ust. 2 ustawy,
- w podstawie prawnej 43 decyzji administracyjnych nie wskazano właściwego w odniesieniu do indywidualnej sprawy przepisu ustawy o pomocy społecznej (m.in. art. 7, 8, 37, 38, 39, 50, 54, 59, 60, 61), co stanowi naruszenie art. 107 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego, zwanego dalej *kpa*,
- w podstawie prawnej:
 - 2 decyzji administracyjnych przywołano nieaktualny publikator tekstu *kpa*,
 - 17 decyzji administracyjnych przywołano nieaktualny publikator tekstu ustawy,
 - 40 decyzji przywołano nieaktualny publikator *kpa* i ustawy, co stanowi naruszenie art. 107 § 1 pkt 4 *kpa*,
- w 1 przypadku, przy obliczaniu dochodu błędnie wzięto pod uwagę dochód z miesiąca złożenia wniosku, zamiast z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, co stanowi naruszenie art. 8 ust. 3 ustawy (w dokumentacji nie ma informacji o utracie dochodu),
- w 1 przypadku w sentencji decyzji nie określono odpowiedniego typu domu pomocy społecznej, a także wpisano nazwę konkretnego DPS, do którego jednak nie skierowano osoby, co stanowi naruszenie art. 54 ust. 2 ustawy,
- w sentencji 1 decyzji, dokonano jej zmiany w sytuacji, gdy dochód klienta nie przekroczył 10% kryterium dochodowego, co stanowi naruszenie art. 106 ust. 3b ustawy,
- w 2 decyzjach administracyjnych brak daty ich odbioru, co jest niezgodne z art. 35 § 3 oraz art. 110 § 1 *kpa*,
- w 2 przypadkach wydanie decyzji administracyjnych nastąpiło po terminie określonym w art. 35 *kpa*,
- wydania 2 decyzji administracyjnych nie poprzedzono zawiadomieniem o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie przyznania świadczenia, o którym jest mowa w podstawie prawnej, co jest niezgodne z art. 61 *kpa*,
- w odniesieniu do 6 decyzji administracyjnych, dokonano zmiany decyzji, które nie były decyzjami ostatecznymi, co jest niezgodne z art. 155 *kpa*,

- w odniesieniu do 5 decyzji informacje dotyczące przyznanego świadczenia z pomocy społecznej zawarte w sentencji, są inne niż w uzasadnieniu do decyzji, zatem z decyzji nie wynika jednoznacznie jaki rodzaj świadczenia został przyznany, co narusza zapisy art. 107 kpa,
- w 1 piśmie z informacją o „przesunięciu ostatecznego terminu załatwienia sprawy (...) z powodu braku wymaganych dokumentów (...)” powołano się na art. 36 kpa, jednak nie pouczonego klienta o prawie do wniesienia ponaglenia, co stanowi naruszenie art. 10 § 1 i 101 § 2 i 3 kpa,
- w 4 przypadkach, decyzjom administracyjnym nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności, a wypłata zasiłku nastąpiła przed uprawomocnieniem się decyzji, pomimo braku zrzeczenia się prawa do odwołania przez klientów, co stanowi naruszenie art. 130 kpa.

Ponadto, stwierdzono również następujące uchybienia:

- w podstawie prawnej 2 decyzji administracyjnych powołano się na art. 11 ustawy (ograniczenie lub odmowa świadczeń), podczas gdy w wywiadzie ani w uzasadnieniu decyzji nie znajduje się odniesienie do tego artykułu (pomoc jest przyznana w formie rzeczowej zgodnie z wnioskiem klienta),
- w 2 przypadkach dokonując obliczeń przysługującej klientowi kwoty zasiłku stałego oraz zasiłku okresowego, nie przywołano przepisów umożliwiających dokonywanie obliczeń właściwej kwoty świadczenia, co jest niezgodne z zapisami art. 106 ust. 7-11 ustawy o pomocy społecznej,
- w podstawie prawnej 1 decyzji, dotyczącej potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, powołano się na upoważnienie Kierownika GOPS do załatwiania spraw i wydawania decyzji dotyczących potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, podczas gdy decyzję podpisał Wójt Gminy Gniezno,
- w pouczeniu decyzji administracyjnych znalazł się zapis: „Stosowanie do art. 109 ustawy o pomocy społecznej, korzystający ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej (...)” – przytoczone brzmienie artykułu nie jest zgodne z zawartym w ustawie, a ponadto pouczenie o tej treści znajdowało się również w decyzjach o przyznaniu świadczeń w formie niepieniężnej,
- w aktach klienta, w jednej sprawie znajdują się 2 postanowienia o podjęciu tego samego postępowania wcześniej zawieszzonego,
- w 4 przypadkach z sentencji decyzji nie wynika, iż przyznano specjalistyczne usługi opiekuńcze (zwane dalej SUO) dla osób z zaburzeniami psychicznymi (wynika to z podstawy prawnej oraz uzasadnienia) oraz kto jest faktycznym beneficjentem tych usług (nie zostało to nigdzie wskazane) oraz brak w tych decyzjach informacji o tym, czy SUO są świadczone w miejscu zamieszkania oraz o ich zakresie, co niezgodne z art. 50 ust. 5 oraz art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy,
- w 2 przypadkach w decyzjach nie określono sposobu wypłaty świadczenia,
- w 1 decyzji w sprawie odmowy przyznania pomocy z powodu braku współdziałania w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, w aktualizacji wywiadu środowiskowego brak odniesienia się do potrzeb i oczekiwań klienta, nie dokonano także oceny sytuacji klienta i nie zawarto wniosków pracownika socjalnego,

- w odniesieniu do 2 wywiadów, nie przeprowadzono aktualizacji wywiadu środowiskowego w terminie określonym w art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,
- 3 wywiady środowiskowe nie zostały opatrzone datą ich przeprowadzenia, co stanowi naruszenie § 2 ust. 3 rozporządzenia,
- w 1 przypadku, w treści wywiadu środowiskowego dokonano poprawy kwoty dochodu rodziny (poprzez zamazanie korektorem), co stanowi naruszenie § 2 ust. 4 rozporządzenia,
- w 2 przypadkach z uwagi na sytuację losową, wywiad środowiskowy przeprowadzony został na części IV, podczas gdy powinien być przeprowadzony na kwestionariuszu wywiadu środowiskowego część VII, co jest niezgodne z § 10 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego,
- w 4 planach pomocy oraz decyzjach administracyjnych, nie odniesiono się do wszystkich potrzeb zgłaszanych przez klienta we wniosku o pomoc, zatem nie rozpatrzono złożonego wniosku w całości, co narusza art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 104 kpa,
- w odniesieniu do wezwań do uzupełnienia braków w dokumentacji zawierających powołanie na § 8 Rozporządzenia z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie wywiadu środowiskowego (Dz. U. 2011, nr 27, poz. 138) – powołano się na akt prawny, który obecnie nie jest obowiązujący.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, **zalecam:**

1. przyjęcie uchwałą władz Gminy Gniezno dokumentu określającego sposób sprawienia pogrzebu przez gminę, zgodnie z zapisami art. 44 ustawy o pomocy społecznej,
2. podjęcie działań mających na celu zwiększenie zatrudnienia pracowników socjalnych w Ośrodku tak, aby liczba pracowników obsługujących rejony opiekuńcze była zgodna z wymogami określonymi w art. 110 ust 11 ustawy o pomocy społecznej,
3. wyeliminowanie stwierdzonych w trakcie kontroli błędów i braków przy redagowaniu decyzji administracyjnych,
4. wydawanie decyzji administracyjnych w terminach określonych w art. 35 kpa,
5. każdorazowe dołączanie do decyzji administracyjnych zwrotnych potwierdzeń odbioru, zgodnie z zapisami art. 35 § 3, art. 109 § 1 i 110 § 1 kpa,
6. w przypadku decyzji kierujących osoby do domu pomocy społecznej określanie odpowiedniego typu domu pomocy społecznej, zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy,
7. dokonywanie zmiany decyzji, które posiadają są decyzjami ostatecznymi, zgodnie z art. 155 kpa,
8. nie dokonywanie zmiany decyzji administracyjnej, w sytuacji, gdy dochód klienta nie przekroczył 10% kryterium dochodowego, zgodnie z zapisami art. 106 ust. 3b ustawy,

9. każdorazowe zawieranie w decyzji informacji umożliwiających jednoznaczne określenie jakie świadczenie zostało przyznane, zgodnie z zapisami art. 107 kpa,
10. każdorazowe pouczanie klienta o prawie do wniesienia ponaglenia, zgodnie z art. 10 § 1 i 101 § 2 i 3 kpa,
11. gdy decyzji nie został nadany rygor natychmiastowej wykonalności, o którym stanowi art. 108, bądź nie została ona opatrzona art. 130 § 4 kpa, realizowanie pomocy po upływie terminu do wniesienia odwołania od decyzji – zgodnie z przepisem art. 130 § 1 kpa,
12. przyznawanie i naliczanie świadczeń pieniężnych, zgodnie z zasadami wskazanymi w art. 106 ustawy o pomocy społecznej,
13. wydawanie decyzji administracyjnych w terminie zgodnym z art. 35 § 3 kpa,
14. prowadzenie postępowania administracyjnego oraz wydawanie decyzji administracyjnych w następstwie wniosku złożonego przez klienta lub po wszczęciu postępowania z urzędu, zgodnie z art. 102 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 61 kpa,
15. dokonywanie zmian decyzji, które są decyzjami ostatecznymi, przyznającymi świadczenie, zgodnie z art. 155 kpa,
16. dochowanie staranności zapisów przy wypełnianiu rubryk druku wywiadu środowiskowego, którego wzór kwestionariusza został określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia lub przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w postaci elektronicznej i potwierdzanie ich wykonania w sposób określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia,
17. aktualizowanie sytuacji życiowej rodziny na właściwej części druku wywiadu środowiskowego, dokonywanie analizy i oceny sytuacji oraz formułowanie wniosków, stanowiących podstawę planowania pomocy, zgodnie z § 2 ust. 4 i 5 rozporządzenia,
18. uzgadnianie z klientem formy pomocy w odniesieniu do potrzeb, zgłoszonych we wniosku o pomoc oraz rozpatrywanie wszystkich zgłoszonych przez klienta potrzeb, zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 104 kpa,
19. w przypadku przyznawania specjalistycznych usług opiekuńczych jednoznaczne określenie w decyzji kto jest faktycznym beneficjentem tych usług oraz miejsca ich świadczenia, zgodnie z art. 50 ust. 5 oraz art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy,
20. wyeliminowanie błędów w drukach stosowanych przez GOPS.

Informacje końcowe

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej przysługuje Panu prawo w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia. Jednocześnie pragnę przypomnieć, że zgodnie z art. 130 ust. 1 cytowanej ustawy, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 zł do 6.000 zł.

Pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oczekuję w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Łukasz Krysztofiak
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Pan Mariusz Jopa,
Kierownik Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie,
Al. Reymonta 9-11, 62-200 Gniezno

2. Rada Gminy Gniezno,
Al. Reymonta 9-11
62-200 Gniezno

Dokument sporządziła:

Marta Dużyńska – inspektor wojewódzki

w dniu 18 stycznia 2021 r.